

ბავშვთა საკითხების გაშუქება ქართულ სატელევიზიო მედიაში

კვლევის ავტორი: ნინო დანელია

პერიოდი: მაისი, 2011

შესავალი

აღნიშნული კვლევის მიზანია 2011 წლის მაისში 5 ქართული ტელეკომპანიის ახალი ამბების ძირითად გამოშვებებში ბავშვთა საკითხების პროფესიული გაშუქების შესწავლა. მთავარი საკვლევი კითხვაა არღვევენ თუ არა ჟურნალისტები ბავშვთა უფლებებს და შესაბამისად, ბავშვთა საკითხების გაშუქების პროფესიულ სტანდარტებს ახალი ამბების გამოშვებებში.

ბავშვთა საკითხების გაშუქების კვლევა მნიშვნელოვანია ორი უმთავრესი მიზეზის გამო: 1. არასრულწლოვნები განვითარებისა და საბოლოო ჩამოყალიბების პროცესში არიან და სწორედ ამიტომ მათთვის ზიანის მიყენება, ისევე როგორც დადებითი სტიმულის მიცემა ადვილია. ამ ასაკში მათ დამოუკიდებლად თავის დაცვა არ შეუძლიათ, ადვილია მათი მართვა. ამ ასაკში მიღებულ ტრავმებს და დადებით ემოციებს კი შეუძლიათ გავლენა იქონიონ მთელ მათ ცხოვრებაზე. მედია შესაძლოა მათთვის ამგვარი ემოციების მნიშვნელოვანი წყარო იყოს; 2. ბავშვთა საკითხების გაშუქებას დიდი ყურადღება ეთმობა როგორც საერთაშორისო, ისე ქართულ კანონმდებლობასა და ჟურნალისტური ეთიკისა თუ ქცევის კოდექსებში. შესაბამისად, რაც უფრო მეტადაა დაცული პროფესიული სტანდარტი სიუჟეტში, მით უფრო მაღალია ჟურნალისტის პროფესიული დონე. კვლევის მიზანია ამ სფეროში არსებული სურათის შესწავლა იმისათვის, რომ ყველა დაინტერესებულ ჟურნალისტს შეეძლოს საკითხის გაანალიზება და მიღებული ინფორმაციისა თუ გამოცდილების საუბრელოდ გამოავლინოს ბავშვთა საკითხების გაშუქების გაუმჯობესება.

მეთოდოლოგია

ბავშვთა საკითხების სატელევიზიო ახალ ამბებში გაშუქების შესწავლის მიზნით

კვლევაში გამოყენებულია რაოდენობრივი, კერძოდ კი შინაარსობრივი კვლევის მეთოდი. ჩაიწერა ყველა სატელევიზიო სიუჟეტი, რომელიც გავიდა საზოგადოებრივი მაუწყებლის, რუსთავი 2-ის, იმედის, მაესტროსა და კავკასიის ახალი ამბების გამოშვებებში 2011 წლის მაისში და ეხებოდა არასრულწლოვანთა საკითხებს. სულ ჩაიწერა 77 სიუჟეტი: საზოგადოებრივ მაუწყებელზე გავიდა 29, იმედზე - 23, რუსთავი 2-ზე - 20, მაესტროზე - 3 და კავკასიაზე - 2 სიუჟეტი. ამის შემდეგ შემთხვევითი შერჩევის მეთოდის გამოყენებით შეირჩა 35 სტატია. საკვლევი ნიმუში შეირჩა თითოეულ არხზე გასული სიუჟეტების მთლიანი რაოდენობის პროპორციულად. მაგ. საკვლევი ნიმუშში ყველაზე ბევრი - 14 სიუჟეტი მოხვდა საზოგადოებრივი მაუწყებლის ეთერიდან, ხოლო ყველაზე ცოტა - 1 სიუჟეტი მოხვდა კავკასიის ეთერიდან.

შინაარსობრივი კვლევის მეთოდის გარდა, კვლევაში გამოყენებულია ასევე, თვისობრივი კვლევის ელემენტები. კერძოდ, თითოეული ტელეკომპანიის ახალი ამბების გამოშვების სიუჟეტებიდან შეირჩა ერთი, რომელიც სიღრმისეულადაა განხილული.

ბავშვთა საკითხების გაშუქება და ქართული კანონმდებლობა (მოკლე მიმოხილვა)

ქართული კანონმდებლობა, კერძოდ კი საქართველოს კანონი მაუწყებლობის შესახებ ითვალისწინებს გარკვეულ პროგრამულ შეზღუდვებს იმისათვის, რომ დაიცვას ბავშვები და მოზარდები მავნე ზეგავლენის მქონე პროგრამებისა და სცენებისგან. (მუხლი 56. საქართველოს კანონი მაუწყებლობის შესახებ.) არასრულწლოვანთა ინტერესებს ითვალისწინებს საქართველოს კანონი რეკლამის შესახებ, რომელიც არეგულირებს სარეკლამო დროს საბავშვო გადაცემებში, ალკოჰოლისა და თამბაქოს, ასევე, სხვა, არასრულწლოვანთათვის საზიანო პროდუქციის რეკლამირებას უშუალოდ არასრულწლოვნებისადმი (მუხლები 8, 14, თავი მე-2, საქართველოს კანონი რეკლამის შესახებ). თუმცა ეს საკითხები არ არის ამ ეტაპზე კვლევის მიზანი. კვლევა მხოლოდ თავად არასრულწლოვანთა საკითხების გაშუქებას და სიუჟეტში პროფესიული სტანდარტის გათვალისწინებას ეხება. მაუწყებელთა ქცევის კოდექსის მიხედვით, ჟურნალისტი ვალდებულია დაიცვას ფაქტების სიზუსტე, ერთმანეთისაგან მკაფიოდ გამიჯნოს ფაქტი და კომენტარი, არ დაარღვიოს პირადი ცხოვრების ხელშეხებლობის უფლება, დაიცვას წყაროს საცხოვრებელი ადგილისა და სხვა პირადი ინფორმაციის კონფიდენციალობა თუკი არ არის საზოგადოებრივი ინტერესი. პირად ცხოვრებაში ჩარევა კი გამართლებული უნდა იყოს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი დაცული სიკეთე აღემატება მიყენებულ ზარალს. კვლევაში სწორედ ამ სტანდარტების შესრულებაზეა გამახვილებული ყურადღება.

კვლევის შედეგები

რიგითობა და ხანგრძლივობა

არასრულწლოვანთა შესახებ 2011 წლის მაისში 5 ტელეკომპანიის სატელევიზიო ახალ ამბებში პირველ ბლოკში გავიდა 77 სიუჟეტი. აქედან მოამბის სიუჟეტების ნახევარი, ხოლო მაესტროს - 1 სიუჟეტი მოხვდა ახალი ამბების გამოშვების პირველ ბლოკში. კურიერის არცერთი სიუჟეტი არ გასულა პირველ ბლოკში. ტელეკომპანიები უმეტესად, 2-4 წუთს უთმობენ აღნიშნულ საკითხს. კურიერმა ორჯერ დაარღვია სიუჟეტის ჩვეული ხანგრძლივობა და 16 მაისს 9:22 წუთიანი, 23 მაისს კი 6:28 წუთიანი სიუჟეტები მოამზადა. პირველი ეხებოდა ევროპული სტანდარტების მქონე სკოლის გახსნას, ხოლო მეორე - გამომგონებელ ბავშვებს. ორივეს პრეზიდენტი მიხეილ სააკაშვილი, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი დიმიტრი შაშკინი და სხვა ოფიციალური პირები ესწრებოდნენ. ქრონიკამ ყველაზე ხანგრძლივი სიუჟეტი - 8:48 წთ. მიუძღვნა ბავშვებს, რომლებიც საკუთარ თავს გოთების მიმდინარეობის წევრებად მიიჩნევენ, საზოგადოებრივმა მაუწყებელმა კი ყველაზე გრძელი სიუჟეტი - 6:13 წთ. თანდაყოლილი ანომალიებით დაბადებული ბავშვის ისტორიას დაუთმო.

თემა

სატელევიზიო ახალ ამბებში გაშუქებული ბავშვების საკითხებიდან ყველაზე პოპულარულია ჯანმრთელობისა და განათლების თემები. ყველაზე ცოტა სიუჟეტით ეთმობა ოჯახის წევრებს შორის კონფლიქტს, რომელსაც გავლენა აქვს ოჯახის წევს ბავშვებზე და სპორტის თემებს.

ცხრილი 1: ახალ ამბებში გაშუქებული თემები

	მოამბე	კურ.	ქრონ.	მაესტრო	კავკ.	სულ
ჯანმრთ	5	1	2	0	0	8
განათლ	2	3	1	0	0	6
ბავ.სახლ.	1	1	2	0	0	4
ოჯახ.ძალ	3	0	0	0	0	3
არასრ.დაპ.	0	1	1	0	0	2
არასრ.დაპ.სკოლის.პერს.	0	1	1	0	0	2
ძიებები	0	1	1	0	0	2
სოციალური პრობ.	0	0	0	1	1	2
ოჯახ.კონფ.	0	0	1	0	0	1

სპორტი	1	0	0	0	0	1
სხვა	2	1	1	0	0	4
სულ	14	9	10	1	1	35

შესწავლილ სიუჟეტებში ჯანმრთელობის საკითხების გაშუქება, ძირითადად, ეხება ტრაგიკულ შემთხვევებს, კონფლიქტებს ექიმებსა და ბავშვების ოჯახების წევრებს შორის, თუმცა მოამბეში ერთი სიუჟეტი მოზარდებში სწრაფი კვების პროდუქტების მოხმარებით გამოწვეულ ზიანზე მოუთხრობს მაყურებელს(მოამბე 20.05). კურიერის ჯანმრთელობის თემაზე გასულ სიუჟეტში საუბარია თამბაქოს მოხმარებაზე მოზარდებში. სიუჟეტში ხაზგასმულია, რომ მანდატურების ინსტიტუტის შემოღების შემდეგ, სკოლებში პრობლემა საგრძნობლად შემცირდა (კურიერი 17.05). ჯანმრთელობის თემა მაესტროსა და კავკასიის ახალი ამბების გამოშვებებში ხვდება ირიბად, მთავარი აქცენტით სოციალურ პრობლემაზე (ახალი ამბები 05.05; დღეს 17.05).

განათლების საკითხები ძირითადად იმ პრეზენტაციებისა და პროექტების სახით შუქდება, რომელიც სამინისტროს მიერაა ინიცირებული და მხარდაჭერილი და/ან ქვეყნის ოფიციალური პირები, მათ შორის პრეზიდენტი და საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი ესწრებიან. ასევე შუქდება კალენდარული ღონისძიებები - მაგ: ბოლო ზარი. განათლების თემა საერთოდ ვერ ხვდება მაესტროსა და კავკასიის ეთერში.

ბავშვთა სახლებისა და მოზარდების რეინტეგრაციის თემას სამივე ნაციონალური არხი აშუქებს. ოჯახური ძალადობა და სპორტის თემა მხოლოდ საზოგადოებრივი მაუწყებლისათვისაა მნიშვნელოვანი. არასრულწლოვანთა დაპირისპირებას ერთმანეთსა და სკოლის პერსონალთან თითო - თითო სიუჟეტს უთმობს კურიერი და ქრონიკაში.

წყარო

ბავშვთა საკითხების გაშუქებისას ჟურნალისტები ყველაზე ხშირად მიმართავენ მათ ოჯახის წევრებს, თავად ბავშვებს, ჯანდაცვის მუშაკებს, სკოლის მასწავლებლებსა და დირექტორებს და ბავშვის მეზობლებსა და ნათესავებს.

ცხრილი 2: სატელევიზიო სიუჟეტებში გამოყენებული წყაროები

ოჯახის წევრები	33
ბავშვები	31
ექიმი/ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტრო	22

სკოლის მასწავლებელი ან დირექტორი	13
მეზობლები/ნათესავები	12
განათლების სამინისტრო	7
უფლებადაცვითი ორგანიზაციები (სახალხო დამცვე. გაეროს ბავშვთა ფონდი და ა.შ.)	6
მოქალაქეები (უმეტესად, თვითმხილველები)	6
მანდატური	6
პრეზიდენტი	5
პარლამენტის წევრი, რწმუნებული, გამგებელი	5
ძალოვანი და სასამართლო უწყებები	5
ბავშვთა სახლის წარმომადგენლები	5
სოციალური მომსახურების სააგენტო	2
მწვრთნელი	2
სხვა	6

სიზუსტე

ინფორმაციის სიზუსტეს მნიშვნელოვნად განაპირობებს ჟურნალისტის მიერ ფაქტების შეგროვების ოსტატობა, მიუკერძოებლობა და ფაქტისა და კომენტარის ერთმანეთისაგან მკაფიო გამიჯვნა. საქართველოს მაუწყებელთა ქცევის კოდექსის შემდეგი მუხლები სწორედ ამ საკითხებს ითვალისწინებს:

მუხლი 12.

ახალი ამბები და ფაქტებზე დაფუძნებული ინფორმაცია მიეწოდება მიუკერძოებლად და ჯეროვანი სიზუსტით

მუხლი 13.

1. მაუწყებელი ვალდებულია მიიღოს ყველა გონივრული ზომა, რათა უზრუნველყოს ინფორმაციის წყაროსა და ფაქტების სიზუსტე.

მუხლი 16.

4. მაუწყებელი ვალდებულია ერთმანეთისაგან მკაფიოდ გამიჯნოს ფაქტი და კომენტარი. თავიდან უნდა იყოს აცილებული მოსაზრებათა ცალმხრივი ინტერპრეტაცია.

ფაქტი და კომენტარი არ არის გამიჯნული სატელევიზიო სიუჟეტების 56 %, რაც შესაბამისად, ბუნდოვანს ხდის ფაქტებს. ასევე, ხშირია სიუჟეტები, სადაც მხოლოდ კონფლიქტის მონაწილე მხარეები არიან წარმოდგენილნი და არ არის დამოუკიდებელი

წყარო. მაგ: მოამბისა და ქრონიკის ბავშვთა სახლიდან მოზარდების გაქცევაზე გაკეთებულ სიუჟეტში გაქცეულთა ახლობლებისა და ბავშვთა სახლის მესვეურების ურთიერთბრალდებები ისმის. პირველნი გაქცევაში ბავშვთა სახლის მძიმე პირობებს, მეორენი კი თავად ბავშვებს ადანაშაულებენ და მათ რთულად აღსაზრდელებს და ქუჩის ცხოვრებას მიჩვეულ ბავშვებს უწოდებენ. ქრონიკის სიუჟეტში სახალხო დამცველის მოკლე შეფასებაა, რაც მიუკერძოებლად აღწერს ბავშვთა სახლის პირობებს. დამოუკიდებელი წყარო არ ყავს მოამბის ჟურნალისტს (მოამბე 05.05). ბავშვებს ადანაშაულებენ ფიზკულტურის მასწავლებელი, სკოლის დირექტორი და მანდატურები. ჟურნალისტი დამოუკიდებლად ვერ ადგენს ფაქტებს, რაც არა მხოლოდ თემატური, არამედ, ზოგადად, ზუსტი ფაქტების შეგროვების - რეპორტიინგის პრობლემას წარმოადგენს. (ქრონიკა 23.05, კურიერი 23.05)

არასრულწლოვანის იდენტიფიცირება და პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა

ხშირად, ბავშვების უფლებებს მათი იდენტიფიცირება, პირადი ცხოვრების დაუცველობა არღვევს. სწორედ ამიტომ, საქართველოს მაუწყებელთა ქცევის კოდექსი არასრულწლოვანთა იდენტიფიკაციის აუცილებლობას მხოლოდ საჯარო ინტერესის არსებობის შემთხვევაში ამართლებს. იქვე, კოდექსი ხაზს უსვამს, რომ არასრულწლოვანის იდენტიფიკაციამ მას ზიანი არ უნდა მიაყენოს.

მუხლი 35.

1. დაუშვებელია მაუწყებლის მიერ ადამიანის პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლების ხელყოფა.
4. ინფორმაცია პირის საცხოვრებელი ადგილის, ტელეფონის ფოსტის თუ სხვა პირადი საკონტაქტო მონაცემების შესახებ, შეიძლება გამჟღავნდეს მხოლოდ საზოგადოებრივი ინტერესის არსებობისას.
6. ადამიანის პირად ცხოვრებაში ან/და იურიდიული პირის საქმიანობაში ჩარევა შეიძლება გამართლებული იყოს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი მიზნად ისახავს საზოგადოების კანონიერი ინტერესების დაცვას, არის ამ მიზნის მიღწევის პროპორციული საშუალება და დაცული სიკეთე აღემატება მიყენებულ ზიანს.

შესწავლილ სიუჟეტებში სწორედ კონფიდენციალობა და პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლება არ არის დაცული, რაც არღვევს არასრულწლოვანის გაშუქების სტანდარტებს და ზიანს აყენებს მას. კურიერში მხოლოდ სამ შემთხვევაში არაა ბავშვი იდენტიფიცირებული: ჟურნალისტების თხოვნით დადგმულ სცენაში მონაწილე არასრულწლოვანი, რომელიც თამბაქოს უპრობლემოდ ყიდულობს, მოზარდები სასაჯელადსრულების ინსტიტუციაში და მცირეწლოვანი ბავშვი, რომელსაც ძიძა ცემდა. სხვა სიუჟეტებში არასრულწლოვანების იდენტიფიკაცია ხდება. მოზარდების ბრალდებაზე პასუხის გაცემის უფლება ირღვევა 23 მაისის კურიერის სიუჟეტში, სადაც საუბარია, რომ ბოლო ზარის დროს, დირექტორის თქმით, ნასვამ მდგომარეობაში მყოფი

სკოლის ყოფილი მოსწავლეები მანდატურმა სკოლაში არ შეუშვა. მათ შორის ფიზიკური დაპირისპირება მოხდა. მანდატური ამბობს: "მათი სკოლაში შესვლით საფრთხე ექმნებოდათ როგორც უფროსკლასელებს, ისე დაბალკლასელებსა და მცირეწლოვან ბავშვებს". უცნობია, რა საფრთხეს ქმნიდნენ მოზარდები, რომ მათ ბოლო ზარის დღეს ყოფილ სკოლაში შესვლის ნება არ მისცეს. უცნობია, რა ფორმით მოხდა კონფლიქტი და ვინ მოახდინა მისი ინიცირება, რადგან სიუჟეტი ცალმხრივად გადმოსცემს მოვლენას და ფაქტი და კომენტარი არაა გამოჯნული.

ქრონიკაში ბავშვთა უფლებები მათი იდენტიფიკაციისას ირღვევა მაშინ, როცა მათ პრობლემებზეა საუბარი. მაგ: ქრონიკის 10 მაისის სიუჟეტში ახალშობილის თანდაყოლილ ანომალიებზეა საუბარი, რასაც ჟურნალისტი "თანდაყოლილ სიმახინჯეს" უწოდებს. მიუხედავად იმისა, რომ წამყვანი აფრთხილებს მაყურებელს, რომ ეკრანს ბავშვები მოაცილონ, ის უხეშად არღვევს ბავშვების და ზოგადად, შეზღუდული შესაძლებლობების პირთა უფლებებს. სიუჟეტის მთელი რიტორიკა ისაა, რომ მშობლები ბავშვებს მათი ჯანმრთელობის გამო ტოვებენ. სათაურიც ამასვე ამცნობს მაყურებელს - "ანომალია - უარყოფილი ჩვილები". ჟურნალისტიცა და ექიმიც გამოხატავენ პოზიციას, რომ ჯობს, ანომალიის დადგენის შემთხვევაში, ორსულობა შეწყდეს. 11 მაისის მოამბის სიუჟეტიც ამავე რიტორიკას იმეორებს. ჟურნალისტი და წამყვანი ხაზს უსვამენ, რომ ექოსკოპებს დარღვევები რომ დროზე გამოევლინათ, ბავშვის მშობლები "ადექვატურ გადაწყვეტილებას მიიღებდნენ - ანუ, შეწყვეტდნენ ორსულობას". ქრონიკის ჟურნალისტი სრულ სასოწარკვეთას უწინასწარმეტყველებს შეზღუდული შესაძლებლობების ბავშვებს და ასე ასრულებს სიუჟეტს: "შეზღუდული შესაძლებლობების ბავშვები, ვინც სრულწლოვანების ასაკს აღწევს, ცხოვრებას ასევე, სახელმწიფო მზრუნველობის ქვეშ, ინვალიდთა თავშესაფარში ამთავრებს". ჟურნალისტი ზიანს აყენებს მთელი ჯგუფის წევრებს ბავშვის სიცოცხლის უფლების დარღვევითა და ფაქტების ნაცვლად, წინასწარგანწყობებისა და არსებული სტერეოტიპების ტირაჟირებით. (ქრონიკა, 10.05).

ასევე, უხეშად არღვევს პროფესიულ სტანდარტს 5 მაისის ქრონიკაში გასული სიუჟეტი სათაურით "სატანისტი ბავშვები". მართალია, არ ხდება არასრულწლოვნების იდენტიფიცირება და ინტერვიუების დროს მათი სახეები დაფარულია, ჟურნალისტის მიერ მათი პირადი ცხოვრების არასწორი ინტერპრეტირება ხდება. ერთმანეთშია არეული ფაქტი და კომენტარი - ჟურნალისტს ფაქტად მოყავს ის, რომ ბავშვებს ვიღაც აფინანსებს, რადგან, ჟურნალისტის თქმით, ერთ-ერთი მშობლის განცხადებით, მის შვილს მშობლებისგან დაფინანსების შეწყვეტის მიუხედავად, მუდმივად აქვს ტელეფონის ბალანსის შევსებისა და ტაქსით მოძრაობის ფული. ჟურნალისტი თავად აფასებს ბავშვებს და მათ ყოფას "შემზარავ ფაქტს" უწოდებს. ამბობს, რომ ბავშვები "სიამოვნებას საფლავეებზე კატების წამებით იღებენ", თუმცა, სიუჟეტში არცერთი

არასრულწლოვანი ამას არ ამბობს. ისინი ამბობენ, რომ საფლავებზე ადიან "იმიტომ რომ სიწყნარეა, სიჩუმეა, ათასი ადამიანია და განსჯის თვალით არავინ გვიყურებს". ჟურნალისტი კადრში აჩვენებს ბავშვების დასერილ ხელებს, როგორც საიდუმლო რიტუალის ნაწილს. თავად ბავშვები კი ამბობენ, რომ "სულიერი ტკივილი ფიზიკურ ტკივილზე" გადააქვთ და ამით იმსუბუქებენ სულიერ სტრესსა თუ ტრავმას. ფაქტის არასწორი ინტერპრეტაციის, ფაქტისა და კომენტარის აღრევის, არაზუსტი ინფორმაციის ტირაჟირების გარდა, სიუჟეტი კოდექსის კიდევ ერთ მუხლს არღვევს:

მუხლი 55.

3. მაუწყებელმა არ უნდა გადასცეს თვითმკვლელობის ან საკუთარი თავისათვის ზიანის მიყენების მეთოდები. აღნიშნული მეთოდების გადაცემა იმ შემთხვევებშიც კი, როცა ეს რედაქციულად დასაბუთებულია ან გამართლებულია კონტექსტით, უნდა მოხდეს მხოლოდ ვერბალური სახით.

სიუჟეტი სრულდება არაიდენტიფიცირებული რესპოდენტის შეფასებით: "ეს ბავშვები არიან განწირულები იმისათვის, რომ რამდენჯერაც არ უნდა შექმნან ოჯახი, იმდენჯერ დაენგრევათ". ამით სიუჟეტი პირდაპირ ზიანს აყენებს განსაკუთრებით ემოციურ ბავშვებს იმ ასაკში, როდესაც ისინი გარდატეხის პროცესის სირთულეების წინაშე დგანან, მათი ფსიქიკა კი განსაკუთრებით მოწყვლადია და დეპრესიისკენაა მიდრეკილი და მათ სამუდამო დესტრუქციასა და სასოწარკვეთას უწინასწარმეტყველებს (ქრონიკა 05.05). ამავე ბავშვების უფლებებს არღვევს ვახო სანაია უკვე საზოგადოებრივი მაუწყებლის ეთერში და საზოგადოების აგრესიას ბავშვების ამ განსხვავებული ჯგუფის მიმართ მიმართავს. მისი რეპორტაჟი ვერ მოხვდა საკვლევ პოპულაციაში, თუმცა 7 მაისის მოამბეში გაკეთებული მისი გადაცემის ანონსი სრულ წარმოდგენას იძლევა რეპორტაჟზე. ჟურნალისტი ასე წარადგენს თემას: ვახო სანაიას რეპორტაჟი ემძაკის მსახურებზე მოგიყვებათ. (მოამბე, 07.05)

მოამბეში სიუჟეტების თითქმის 85 % ბავშვი იდენტიფიცირებულია. მისი უფლებები ირღვევა სიუჟეტების 54.5 %. 7 მაისის მოამბის ეთერში გავიდა სიუჟეტი, რომელიც აღწერს როგორ გამოაგდო დედამთილმა ქვრივი რძალი ოთხი არასრულწლოვანი შვილით სახლიდან. სიუჟეტი ოჯახის გამოსახლების და ჩხუბის დროსაა გადაღებული. ინტერვიუში არასრულწლოვანი გოგონა ყვება როგორ ცემდა ბებია. სიუჟეტი არაფერს აძლევს საზოგადოებას, გარდა ერთი სკანდალური ისტორიისა, ბავშვს კი მნიშვნელოვანი ზიანი ადგება, რადგან საჯარო ხდება მისი ოჯახური ტრაგედია. ასევე დარღვეულია ბავშვის უფლებები 10 მაისი მოამბეში, როდესაც ბავშვია დასახელებული ოჯახური ძალადობის მიზეზად, რომლის გამო მამა ციხეში ხოლო, დედინაცვალი საავადმყოფოში მოხვდა. არასრულწლოვნის იდენტიფიკაცია განსაკუთრებულ პრობლემას წარმოადგენს 7 მაისი მოამბის სიუჟეტში. სიუჟეტის მიხედვით, არასრულწლოვანი ნათესავებმა მოტყუებით წაიყვანეს სახლიდან უცნობ მამაკაცთან,

რომელმაც ის ჯერ ცემა, მერე კი გააუპატიურა. ბავშვის სახე ისეა დაფარული, რომ ზოგიერთ კადრში ძალიან კარგად ჩანს. დასახელებულია მისი სახელი და გვარი, ასევე, სოფელი, სადაც ის ცხოვრობს.

მაესტროს ეთერში 5 მაისის სიუჟეტში საუბარია ძალიან მნიშვნელოვან საკითხზე. ოჯახი, სადაც 2 არასრულწლოვანია, თბილისი-ქუთაისის გზაზე თიხის პროდუქციით ვაჭრობით ირჩენს თავს. საქართველოს კანონმდებლობა ქუჩის ვაჭრობას კრძალავს. ოჯახი უკიდურესად გაჭირვებულია და მშობლების სუსტი ჯანმრთელობა მათ შემოსავლის სხვა წყაროს პოვნის საშუალებას არ აძლევს. ბავშვი თავად საუბრობს ოჯახის პრობლემებზე. ის იდენტიფიცირებულია და მისი პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა არ არის დაცული. ბავშვი ტირის, როცა ყვება, რომ მეზობლები აპურებენ, როცა სკოლიდან მშვიერი ბრუნდება. ხშირად მას არა მხოლოდ მეცადინეობა, არამედ ღამის გათენება მყიდველის მოლოდინში, მშობლების გვერდით, თბილისი-ქუთაისის გზაზე უწევს. ის ვეღარ აგრძელებს საუბარს და ტირილს იწყებს. კადრი მძიმეა. მიუხედავად იმისა, რომ პრობლემა უმწვავესია, ბავშვს ინტერვიუს დროს უკვე ჟურნალისტისაგან ადგება ზიანი. მას უწევს საკუთარ უმძიმეს ყოფაზე უცნობ ადამიანთან კამერის წინ საუბარი. შესაძლებელი იყო ინტერვიუს გარეშე ეჩვენებინა ჟურნალისტს ოჯახის მძიმე სოციალური ყოფა და არ გამოეყენებინა წყაროდ ბავშვი - არ გამხდარიყო მისი ატირების, ფსიქოლოგიური სტრესის, ემოციური განცდის დამატებითი მიზეზი.

17 მაისის კავკასიის ახალი ამბების გამოშვების "დღეს" სიუჟეტი უნარშეზღუდული ბავშვების მშობლების ბრიფინგს ეძღვნება, სადაც ისინი სახელმწიფოს ბავშვების ჯანმრთელობისათვის საჭირო ფინანსურ დახმარებას თხოვენ. სიუჟეტში ბავშვები არ არიან იდენტიფიცირებულნი და არც მათი უფლებები ირღვევა, თუმცა სიუჟეტი მთლიანად მშობლების პრეს-კონფერენციაზეა აგებული და შესბამისად, მოპასუხე მხარე არაა წარმოდგენილი.

დასკვნა

ბავშვთა საკითხების გაშუქების სტანდარტი დარღვეულია გამოკვლეული სიუჟეტების მნიშვნელოვან ნაწილში: საზოგადოებრივი მაუწყებლის ახალი ამბების სიუჟეტების 50 %, იმედის - 60%, კურიერი მხოლოდ ერთხელ არღვევს აღნიშნულ სტანდარტს იმით, რომ სკოლაში მომხდარი კონფლიქტის მონაწილე მხოლოდ ერთი მხარეა წარმოდგენილი, მანდატურისა და დირექტორის მხრიდან ისმის ბავშვების მიმართ ბრალდებები და არავინაა მოპასუხე. მაესტრო დამატებით სტრესს უქმნის ბავშვს მისი წყაროდ გამოყენების გამო. კავკასია კი ბავშვთა საკითხების გაშუქების სტანდარტს არ არღვევს, თუმცა თავად სიუჟეტის თემა ცალმხრივადაა გაშუქებული.

ბავშვთა საკითხების გაშუქების სტანდარტი უმეტესად ირღვევა მაშინ, როდესაც შუქდება არასრულწლოვნების კონკრეტული პრობლემური შემთხვევები. დარღვევას უმეტესად იწვევს სიუჟეტში ფაქტისა და კომენტარის აღრევა, არასრულწლოვნების იდენტიფიკაცია და მათი პირადი ცხოვრების ხელყოფა ყოველგვარი აუცილებლობისა და საზოგადოებრივი ინტერესის არსებობის გარეშე. ამავე დროს, ჟურნალისტები ნაკლებად ფიქრობენ იმაზე, თუ რა ზიანი შეიძლება მოუტანონ ამით თავად სიუჟეტის გმირს ან მასთან ასოცირებული ჯგუფის წევრებს. კომენტარისათვის ჟურნალისტები თავად ბავშვების გარდა მომართავენ მათ ოჯახის წევრებს, ჯანდაცვის მუშაკებს, სკოლის მასწავლებლებსა და დირექტორებს და ბავშვის მეზობლებსა და ნათესაებს, რომლებიც ასევე, ხშირად არღვევენ მათ უფლებებს კომენტარის მიცემისას და ნაკლებად ფიქრობენ ბავშვისათვის მიყენებულ პოტენციურ ზიანზე.

მიუხედავად იმისა, რომ ბავშვების ჯანმრთელობასა და განათლებასთან დაკავშირებული თემები ყველაზე მეტი მოხვდა სატელევიზიო ახალ ამბებში, საკითხი მოკლებულია სიღრმეს და უკავშირდება მხოლოდ საგანგებო პრეზენტაციებს, სკანდალურ და კრიმინალურ შემთხვევებს.

